

RIIGIKANTSELEI

Kriisideks valmisoleku seadus

Kokkuvõttev ülevaade eelnõu koostamisest

Linna- ja vallasekretäride infopäev 25.11.2022

Eero Svarval

Riigikantselei õigusosakonna nõunik

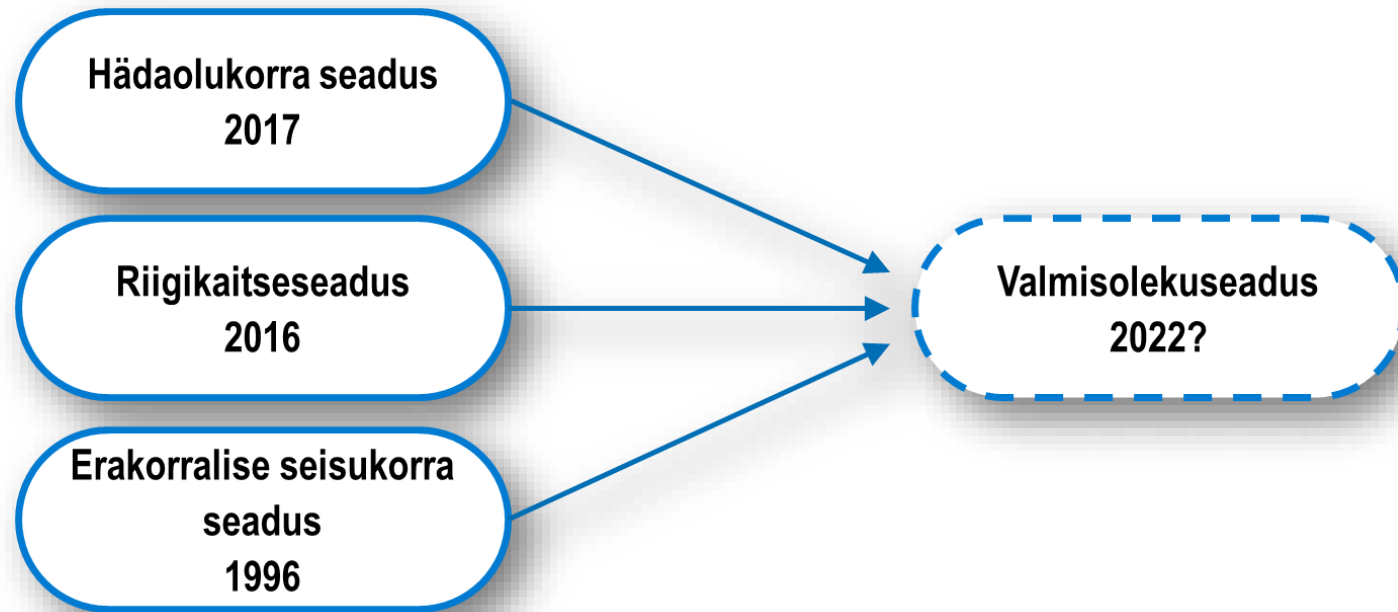

Kriiside ajastu

Kriisid on andnud hulgaliselt õppetunde ja muutnud seniseid lähtekohti
Kriisiteemad on prioriteetsed, suunavad valitsuse arutelusid ja otsuseid
Väljakutse: „Raske on kujutleda, millal ei valitse kriisiolukord...“.

VV juhtida ja Riigikantselei korraldada on kriisideks valmisolek terviklikult:

1. julgeoleku- ja riigikaitse koordineatsioon
2. kriisireguleerimise koordineatsioon (alates 01.07.2021)

Eesmärk ühtlustada kriisideks valmisoleku korraldus kõiki ohte hõlmavalt!

Mis on teisiti, mis on uus?

Ülevaade olulisemast

- **Peamine:** nii tsiviil- kui riigikaitse kriisideks valmistumine ja lahendamise toimub ühtsetel alustel.
- **Koondame kriisidega tegelemise ühte seadusesse**, sh eriolukorraks, erakorraliseks seisukorraks ja sõjaseisukorraks valmistumiseks ja nende lahendamiseks.
- Kasutusele võetakse nõ „katusmõistena“ **kriisiolukord**.
- **Kriisiplaanide** koostamine ja nende rakendamine lihtsustub.
- Tänapäevaste riigikaitseülesannete ja hädaolukordadeks valmistumise asemele tulevad **kriisiülesanded**.
- **Elutähtis teenus** (nii osutamine kui selle korraldamine) on **kriisiülesanne**.
- Kriisiülesannetega seotakse **kriisiülesannetega ameti- ja töökohad**.
- **Toimepidevuse kohustus** - püsiva kriisiülesande kandja peab olema toimepidev.
- Seaduse tasemel sätestatakse esimest korda **elanikkonnakaitse**.
- **Avalikkuse ja elanikkonna teavitamine** – senine riski- ja kriisikommunikatsioon on iga asutuse vastutada.
- **Viivitamatu ohuteade** elu ja tervise kaitseks – reguleeritakse esimest korda nt sireenide kasutamine.

Mis on teisiti, mis on uus?

Ülevaade olulisemast

Kaob 10 000 elaniku nõue

Kehtiva hädaolukorra seaduse kohaselt on elutähtsat teenust korraldavateks asutuseks 33 kohaliku omavalitsuse üksust.

Eelnõuga nähakse ette, et elutähtsat teenust korraldava asutuse ülesandeid veevarustuse, kanalisatsiooni, kaugkütte ja teede korrashoiu osas hakkavad täitma kõik 79 kohaliku omavalitsuse üksust.

1. Rahvusvaheline tegevus (6)	2. Sõjaline riigikaitse (4)	3. Siseturvalisus ja -julgeolek (11)	4. Majandusjulgeolek ja elutähtsad teenused (19)	5. Sotsiaalvaldkond ja elanikkonnakaitse (14)	6. Juhtimine ja riigi toimimine (9)
Riskide ja ohtude hindamine (RK ja ministeeriumid-asutused, lahendavad asutused, ETO-d, KOV-id)					
Planeerimine, sh sisemine toimepidevus ja valmisolekuastmed (kõik osapooled)					
Hindamine, sh õppuste läbiviimine ja valmisoleku aruanded (kõik osapooled)					
1.1 Rahvusvaheliste organisatsioonide valmisoleku tagamine VÄM	2.1 Sõjaline riigikaitse KaM	3.1 Avaliku korra tagamine, sh valmisolek massiliseks korratuseks SiM, JuM, KaM	4.1 Finantssüsteemi stabiilse toimimise tagamine RaM, EP	5.1 Elanikkonna teavitus (sh psühholoogiline kaitse) RK, KaM, SiM, MKM, KuM jt	6.1 Riigi juhtimise ja otsustegemise tagamine, sh isikukaitse (NATO) ja õigusaktid RK, SiM, JuM (Riigikogu, VPK, KOV)
1.2 Välissuhtlus ja välisesindatus VÄM	2.2 Eelhoiatust KaM, SiM	3.2 Piirihaldus SiM, RaM, KaM	4.2 Elektri tagamine (NATO) MKM	5.2 Ühiskonna sidusus KuM, SiM	6.2 Riigi juhtkonna olukorratundlikkus RK, VÄM, KaM, SiM
1.3 Valmisolek abistada rahvuskaaslast välisriikides (välisriik) VÄM	2.3 Tsiviilsektori toetus sõjalisele kaitsele MKM, SoM	3.3 Sisejulgeoleku tagamine, sh põhiseadusliku korra kaitse SiM, KaM	4.3 Maagaasi tagamine (NATO) MKM	5.3 Kultuuriväärtuste kaitse KuM	6.3 Objektikaitse tagamine SiM, KaM
1.4 Rahvusvaheline teavitus VÄM, KaM, RK	2.4 HNS-i tagamine liitlastele (NATO) KaM, MKM, MeM, RaM	3.4 Küberturvalisus ja -kaitse MKM, SiM	4.4 Vedelkütuse tagamine (NATO) MKM	5.4 Tervishoiu vältimatu abi tagamine SoM	6.4 Riigi rahavoogude tagamine RaM
1.5 Valmisolek rahvusvaheliseks abiks VÄM, SiM, RaM, SoM		3.5 Kiire abi tagamine (112) SiM, SoM	4.5 Telefoni-, mobiil- ja andmesideteenuse tagamine (NATO) MKM	5.5 Vältimatu sotsiaalabi tagamine SoM, KOV	6.5 Riigi infosüsteemide toimimine MKM
1.6 Sanktsioonide kehtestamine VÄM, MKM, RaM, SiM		3.6 Merepääste ja SAR SiM, KaM	4.6 eID ja digiallkirjastamise tagamine MKM	5.6 Psühhosotsiaalse kriisiabi tagamine SoM, KOV	6.6 Riigi kriitiliste andmekogude tagamine MKM, HTM, JuM, SiM, RaM, SoM
		3.7 Päästetööd maal SiM	4.7 Makseteenuse tagamine EP	5.7 Sotsiaalteenuste tagamine SoM, KOV	6.7 Riigi tegevusvaru tagamine MKM
		3.8 Demineerimine SiM	4.8 Sularaharingluse tagamine EP	5.8 Valmisolek ulatuslikuks mürgistuseks SoM	6.8 Kohtueelne uurimine, süüdistuse esitamine ja õigusemõistmine kohtus JuM, SiM
		3.9 Valmisolek CBRN juhtumiks SiM	4.9 Kaugküttega varustatuse tagamine KOV	5.9 Valmisolek epideemiaks SoM, SiM	6.9 Vangistuse täideviimine JuM
		3.10 Valmisolek ulatuslikuks evakuaatsiooniks ja varjumiseks SiM, SoM, KOV	4.10 Veevarustatuse ja kanalisatsiooni tagamine KOV	5.10 Valmisolek kiirgusõnnetuseks KeM, SiM	
		3.11 Valmisolek massiliseks sissereändeks ja ümberpaiknemiseks (NATO) SiM, SoM, KOV	4.11 Hüdroloogia- ja meteoroloogiateenuse tagamine KeM	5.11 Valmisolek tegeleda masskannatanutanutega (NATO) SoM	
			4.12 Teede sõidetavuse tagamine MKM, KOV	5.12 Valmisolek loomataudiks MeM	
			4.13 Raudteetranspordi tagamine (NATO) MKM	5.13 Õppetöö tagamine HTM, KOV	
			4.14 Laevaliikluse tagamine (NATO) MKM	5.14 Lastehoiu tagamine HTM, KOV	
			4.15 Aeronavigatsiooni tagamine (NATO) MKM		
			4.16 Lennujaamad ja sadamad (NATO) MKM		
			4.17 Toidu varustuskindlus (NATO) MeM, MKM		
			4.18 Ravimite varustuskindlus SoM		
			4.19 Esmakaupade varustuskindlus MKM		

KOV-i kolme tüüpi kriisiülesanded

Koondame: a) riigikaitseülesanded, b) hädaolukorrad ja c) elutähtsad teenused

1) ÜL kriisiolukorra lahendamiseks

- KOV elutähtsate teenuste tagamise korraldamine (kaugküttega varustamine, kohalike teede sõidetavas, veega varustamine ja kanalisatsioon).

2) ÜL lahendamise toetamiseks

- KOV toetus ulatuslikule evakuatsioonile, varjumisele, teavitamisele jmt

3) ÜL, millega vaja jätkata kriisiolukorras

- 1) Väljaspool kodu ööpäevaringse üldhooldusteenuse korraldamine
- 2) Asendushooldusteenuse korraldamine
- 3) Turvakodusteenuse korraldamine
- 4) Varjupaigasteenuse korraldamine
- 5) Vältimatu sotsiaalabi tagamine
- 6) Toimetulekutoetuse maksmise korraldamine
- 7) Lastehoiu, alus- ja põhihariduse kättesaadavuse tagamine

üleriigiline riskianalüüs (Riigikantselei)

- 1) analüüsitakse kriisiolukorda põhjustavaid ohte
- 2) ohtu hindavad pädevad asutused
- 3) ohtude kirjeldus (mis ja kuidas juhtub)
- 4) ohtude tekkimise tõenäosuse ja mõju analüüs
- 5) üleriigiline riskipilt diagramm
- 6) ristsõltuvused, ettevaade/trendid

Toimepidevus - suutlikkus tava- ja kriisiolukordades järjepidevalt tegutseda, sh tagada objektide füüsiline kaitse ja saavutada valmisolek ülesannete täitmiseks

Kriisiplaan – nii kriisiolukorras kui enne seda.
Mitu KOV-i võivad teha ühise kriisiplaani.

asutuse & isiku riskianalüüs (KOV)

- 1) analüüsitakse ülesannete täitmist ja toimepidevust mõjutavaid ohte (kui juhtub)
- 2) kirjeldatakse mõjud, sõltuvused, tagajärjed, kahjud **enda** valdkonnale, toimimisele, ülesannetele
- 3) selgub vajalik, sh stsenaarium valmistumiseks
- 4) hinnatakse riski maandamise võimalusi

asutuse & isiku toimepidevus (KOV)

- 1) maandatakse riske
- 2) valmistatakse **end** ette muutuva tegutsemiskeskkonnaga kohanemiseks ja toimepidevuse tagamiseks
- 3) tehakse ettevalmistused objektide turvalisuse tagamiseks
- 4) ollakse valmis rakendama kriisiaegset juhtimis- ja töökorraldust, saavutama valmidus ülesannete täitmiseks

asutuse & isiku kriisiplaan (KOV)

- 1) juhtimis- ja koostöö korraldus
- 2) tegutsemise eesmärgi püstitamise korraldus
- 3) kriisiülesannete täitmise korraldus, tegevuskäik
- 4) võimete loetelu, kirjeldus ja kasutamine
- 5) avalikkuse ja elanikkonna teavitamise korraldus
- 6) lahendused toimepidevuse tagamiseks ja taastamiseks

Hetkeseis ja eeldatav ajakava

1. Täiendame ja korrigeerime hetkel esmase tagasiside põhjal tervikut:
 - Eelnõu + seletuskiri
 - Rakendussätted + seletuskiri
 - Rakendusaktide kavandid
2. Ametlik kooskõlastusring eelnõude infosüsteemis (EIS) – planeeritud jaanuar 2023 a.
3. Vabariigi Valitsuse istungile esitamine – planeeritud märts 2023, kiidab heaks uus valitsus.
4. Planeeritud jõustumisaeg - 01.01.2024 (erisused rakendussätetega).

RIIGIKANTSELEI

Aitäh!

